

هشدار دکتر مهدی شاگردی به والدین؛ هوش هیجانی و خردورزی را جایگزین نمره محوری کنید

در نظر داشته باشید هوش اگر چه می تواند انسان را به موفقیت ها و رتبه های بالای علمی و اجتماعی برساند اما خرد است که به انسان می آموزد «فقط ما نیستیم، دیگران هم هستند» و «چگونه بهترین ها را علاوه بر خود، برای دیگران هم بخواهیم».

به گزارش شبکه خبری تیزهوشان، دکتر مهدی شاگردی؛ پژوهشگر هوش و شخصیت کودکان و نوجوانان - سال ها است شاهد خوشحالی والدینی هستم که غالباً فرزندان شان از نظر هوش و ذکاوت فردی یا کسب نمرات برتر مورد تعریف و تشویق قرار می گیرند. البته بسیار طبیعی است زمانی که ما شاهد کسب نمرات بالای درسی فرزندانمان و یا توانمندی های دیگر آنها مانند نواختن یک ساز یا خوش صحبتی هستیم، بسیار خوشحال شویم.

شاید این روزها که موضوع ورود به مدارس تیزهوشان داغ و مطرح است، بسیاری از اولیا سعی کنند با فراهم کردن کلاس، کتاب و معلم خصوصی با ورود فرزندان خود به این مراکز، حس بسیار بهتری را با این توصیف که فرزندان در رده بچه های تیزهوش است در خود ایجاد کنند... اما آیا تا همین جا مسئولیت والدین تمام می شود؟ در واقع این پرسشی است که باید در پاسخ آن بسیار تأمل کرد.

بدیهی است اگر از شما به عنوان پدر و مادر پرسش شود، همه این توجهات به بچه ها از جمله تشویق و ترغیب ها برای چیست؟ پاسخ صریح همه اولیا، صرف نظر از توضیحات متفاوت، رسیدن به یک شخصیت موفق و ایده آل برای زندگی بهتر و موفق تر در بزرگسالی است؛ از این روست که باید در میزان توجه به مفهوم و کاربرد هوش و هوش بالا تأمل بیشتری داشته باشیم.

از دیدگاه روان شناسی، هوش مجموعه ای از توانمندی های شناختی است که در روند زندگی در موارد و اشکال مختلف از آن استفاده می شود: دریافت و پردازش اطلاعات، حل مسائل ریاضی و درک روابط بین پدیده ها.

آیا هوش برای موفقیت و زندگی ایده آل کافی است؟

لازم است بدانید بررسی بسیاری از شخصیت هایی که در کودکی و نوجوانی همیشه مورد تشویق و تمجید به علت هوش بالای خود بوده اند و حتی موفق به کسب رده های بالای تحصیلی و علمی شده اند، نشان می دهد متأسفانه این افراد با شکست های پیاپی در زندگی مواجه شده و نهایتاً به یک زندگی ایده آل و مطلوب در بزرگسالی نرسیده اند.

به خاطر همین واقعیت است که روان شناسان و صاحب نظران امور اجتماعی موضوع مهمی را با عنوان «هوش هیجانی» مطرح کردند. هوشی که می توان آن را آموزش داد و تقویت کرد؛ هوشی که بسیار متفاوت از ضریب هوشی (IQ) افراد می باشد.

قابل ذکر است که اگر ما همه سعی خود را جهت افزایش ضریب هوشی (IQ) فرزندانمان کنیم، شاید حداکثر بتوانیم ۱۰ تا ۲۰ درصد هوش بچه ها را افزایش دهیم، اما تحقیقات نشان می دهد که برعکس، آموزش و تقویت هوش هیجانی بسیار تأثیرگذار است.

اکنون ما به اهمیت تأثیر عامل دیگری در موفقیت فرزندانمان در بزرگسالی می رسیم که آن «خرد و خردورزی» است. به بیانی روان تر آموزش خردورزی و تقویت خرد در کودکانمان همان آموزش و تقویت هوش هیجانی است و البته عدم توجه به آن می تواند آینده فرزندان ما را با شکست های پیاپی فردی و اجتماعی و یا خانوادگی مواجه کند، حتی با داشتن نمرات بالا در امتحانات ورودی دانشگاهی و یا حتی زمانی که فرزندان ما فارغ التحصیلان مراکز تیزهوشان و دانشگاه های اول کشور باشند.

خرد

واژه «خرد» (wisdom) یک مفهوم بسیار مهم و لازمه یک زندگی موفق در آینده فرزندان ماست. چراکه کاربرد هوش، نهایتاً رسیدن سریع و سریع تر به پاسخ ها سوال های علمی و پاسخ بسیاری از چرایی ها و کاربرد آنهاست اما «خرد» و «خردورزی» استفاده صحیح از دانسته ها، آموخته های علمی و اتخاذ تصمیم های مناسب برای اهداف مناسب در زندگی است. باید گفت خرد قطب نمای همه دانایی ها و شناخت ها و توانمندی های فردی برای هدایت صحیح زندگی است.

به تعبیری بهتر هوش، قدرت اندیشیدن است اما خرد، هنر درست اندیشیدن است.

ما دانش را با هوش خود یاد می گیریم اما خرد است که توانایی استفاده درست از دانش را به ما می آموزد. اتخاذ تصمیم های درست در زندگی، سلامت روان، روابط اجتماعی پایدار، توان تاب آوری در مقابل مشکلات و سختی های زندگی، اخلاق و مسئولیت پذیری، همه این کارهای مهم توسط نیروی خرد در انسان انجام می گیرد.

در نظر داشته باشید هوش اگر چه می تواند انسان را به موفقیت ها و رتبه های بالای علمی و اجتماعی برساند اما خرد است که به انسان می آموزد «فقط

ما نیستیم، دیگران هم هستند» و «چگونه بهترین‌ها را علاوه بر خود، برای دیگران هم بخواهیم.»

شاید به خاطر داشته باشید وقتی به مطب پزشکی رفته‌اید، پزشکی که خوب تشخیص می‌دهد، بهترین دارو را هم تجویز می‌کند. آن پزشک قطعاً یک شخص باهوش و پرتلاش در دوره تحصیل است. اما اگر پزشک شرایط اجتماعی بیمار را در نظر گرفت و همچنین از تجویز داروهای غیرضروری خودداری کرد و به فکر رفع اضطراب بیمار و همراه او نیز بود و منافع بیمار را بر منافع شخصی ترجیح داد، آنجاست که باید بدانید آموزش خردورزی شما اولیا به کمک آن پزشک که می‌تواند همان فرزند شما در بزرگسالی باشد، آمده است.

چگونه خرد را در کودکان پرورش دهیم؟

بسیاری از اولیای اخلاق‌مدار به‌طور مستقیم و غیرمستقیم در آموزش خردورزی فرزندان خود در تلاش‌اند، در اینجا چند توصیه در جهت تعلیم این امر حیاتی وجود دارد که با افتخار به آن اشاره می‌شود:

(۱) تفکر انتقادی را به بچه‌ها آموزش دهید: چرا که باعث می‌شود برای هر رفتاری چرایی و دلیلی را در ذهن خود ایجاد کنند و به راحتی هر چیزی را نپذیرند.

(۲) با بچه‌ها گفتگو کنید: به نوعی گفتگو را جایگزین دستور کنید. این موضوع باعث آرامش درونی برای بچه‌ها می‌شود و می‌تواند جلوی بسیاری از رفتارهای ناهنجار در آینده را که ناشی از کمبودهای فردی دوره کودکی و نوجوانی است، بگیرد.

(۳) همدلی و مفهوم آن را به بچه‌ها آموزش دهید: الگوی مناسبی برای بچه‌ها در این موارد باشیم. این موضوع مانع بسیاری از کشمکش‌ها و درگیری‌های اجتماعی در آن‌ها خواهد شد.

(۴) به بچه‌ها اجازه تجربه شکست‌های کوچک را بدهید: با این هدف که مسیر گذر سریع از شکست‌ها را یاد بگیرند و در آینده با کوچک‌ترین تجربه شکست، ذهنیت بن‌بست‌گونه در زندگی را در فکر خود نپرورانند.

(۵) به بچه‌ها مسئولیت بدهید: بگذارید مسئولیت‌پذیری را از همان کودکی و نوجوانی تجربه کنند تا در بزرگسالی به عنوان پدر یا مادر و یا در انجام کارها به عنوان شغل، افرادی مسئولیت‌پذیر باشند.

(۶) قدرت تاب‌آوری بچه‌ها را افزایش دهید: همه چیز را به راحتی در اختیار آن‌ها قرار ندهید. بگذارید برای به‌دست آوردن هر چیزی تلاش خود را هم در آن سهم بدانند. آنها را در همان دوره کودکی و نوجوانی به کارهای مختلف مشغول کنید تا طعم سختی‌ها را تجربه کنند.

(۷) سواد مالی را به بچه‌ها آموزش دهید: تا زمانی که قانون لزوم زحمت کشیدن برای به‌دست آوردن پول را تجربه کنند به بچه‌ها اصول مهم سواد مالی اعم از پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و به‌ویژه بخشش را یاد دهید. به بچه‌ها بیاموزید که در روی کره زمین هر کس نباید فقط در فکر برطرف کردن نیازهای مالی خود باشد. به آن‌ها همدلی، به فکر دیگران بودن و اساساً ضرورت بخشش و همیاری به دیگران را آموزش دهید و در نهایت به آنها بیاموزید که حتی از پول توجیبی و پس‌انداز شخصی خود حداکثر ۵۰٪ را مصرف کنند.

در خاتمه به یکی از بهترین راه‌های خردورزی تأکید می‌کنم و آن لزوم ایجاد حس خوب در زندگی بچه‌هاست. سعی کنید به بچه‌ها این حس را بدهید که از صمیم قلب دوستشان دارید و با هر میزان هوشی که دارند به آن‌ها اعتماد می‌کنید و قبولشان دارید. این حس می‌تواند به شادی درونی فرزندان ما بیفزاید و یکی از عوامل مهم خردورزی در شخصیت فردی و اجتماعی آنها باشد و البته سبب موفقیت‌های بسیار در آینده بچه‌ها شود. به امید تربیت فرزندان هوشمند با خرد...